

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 12/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 2012 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Lalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval návrh Okresného súdu Bratislava I, zastúpeného sudkyňou JUDr. D. K., na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 14 ods. 4 zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 74 ods. 1 písm. a) Zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Maďarskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, ktorá bola uverejnená pod č. 63/1990 Zb., a takto

r o z h o d o l :

Návrh Okresného súdu Bratislava I o d m i e t a ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 9. marca 2009 doručený návrh Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“ alebo „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 14 ods. 4 zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o európskom zatýkacom rozkaze“ alebo „napadnuté ustanovenie“) s čl. 23 ods. 4 ústavy a s čl. 74 ods. 1 písm. a) Zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Maďarskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, ktorá bola uverejnená pod č. 63/1990 Zb. (ďalej len „zmluva o právnej pomoci“).

2. Podstata uvedeného návrhu spočíva v tom, že napadnuté ustanovenie malo umožniť vydanie občana Slovenskej republiky do Maďarskej republiky na výkon trestu odňatia slobody, čím sa podľa okresného súdu nastolila otázka jeho súladu s čl. 23 ods. 4 ústavy, ktorý zakazuje nútiť svojho občana, aby opustil svoju vlasť. Okresný súd má taktiež pochybnosti o súlade napadnutého ustanovenia s čl. 74 ods. 1 písm. a) zmluvy o právnej pomoci, ktoré zakazuje vzájomné vydávanie si vlastných občanov medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou.

3. Okresný súd vo svojom návrhu uviedol, že J. B., M. (ďalej aj „žalobca“), po návrate z výkonu trestu odňatia slobody, na ktorý bol vydaný do Maďarskej republiky, žalobou podanou 12. januára 2007 uplatnil proti Slovenskej republike nárok na zaplatenie 890 000 Sk z titulu náhrady škody na základe zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), pretože svoje vydanie na výkon trestu považuje za nezákonné z dôvodu neľudského zaobchádzania s ním počas výkonu trestu odňatia slobody.

4. J. B. bol odsúdený v Maďarskej republike za trestný čin zavinenia smrtelnej dopravnej nehody z nedbanlivosti na trest odňatia slobody v trvaní 1 roka a 6 mesiacov.

Krajskej prokuratúre v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) bol 14. decembra 2004 doručený list Ministerstva spravodlivosti Maďarskej republiky, ktorého prílohou bol aj európsky zatýkací rozkaz (ďalej aj „EZR“) vydaný Župným súdom Fejér v Székesfehérvári pod sp. zn. Szv.60/2004/3 dňa 31. marca 2004 na odsúdeného občana Slovenskej republiky J. B. Krajský prokurátor v Košiciach 28. decembra 2004 pod sp. zn. 2 Kv 5/04 podal na Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) návrh na vzatie do väzby žalobcu podľa § 15 zákona o európskom zatýkacom rozkaze. Krajský súd uznesením č. k. Ntc 2/04-124 z 22. februára 2005 rozhodol, že európsky zatýkací rozkaz vydaný 31. marca 2004 Župným súdom Fejér pod sp. zn. Szv.60/2004/3 sa vykoná, a zároveň rozhodol, že Slovenská republika žalobcu odovzdá na výkon trestu odňatia slobody do Maďarskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sťažnosť žalobcu proti uvedenému uzneseniu krajského súdu zamietol.

5. Slovenské, ani maďarské orgány neumožnili J. B. vykonať trest odňatia slobody na Slovensku. Od 6. júna 2005 do 18. júla 2005 vykonával menovaný trest odňatia slobody v M. a od 18. júla 2005 bol 6 mesiacov vo výkone trestu odňatia slobody v D. v Maďarsku. Žalobca si odpykával trest za trestný čin zavinenia smrteľnej dopravnej nehody v cele s ostatnými väzňami za rôznu úmyselnú trestnú činnosť, medzi ktorými boli vrahovia, díleri drog, odsúdení za lúpeže, krádeže a pod. Cely boli podľa žalobcu zanedbané, malé, netiekla čistá voda, neposkytovala sa výmena šiat, odsúdení nedostávali práce prášky, žalobca dostával vykradnuté balíky. Spoluväzni sa bili, kradli žalovanému veci, správali sa agresívne. Žalobca nevedel po maďarsky, cítil sa byť ohrozený, ponížený a diskriminovaný, celý čas prežil v neľudských podmienkach.

6. Okresný súd vo svojom návrhu – vzhľadom na tvrdenia žalobcu – poukazuje na skutočnosť, že občana Slovenskej republiky nemožno vydať na trestné stíhanie a výkon trestu odňatia slobody do iného štátu. Bránia tomu ústava a zmluva o právnej pomoci. Konkrétne čl. 23 ods. 4 ústavy, ktorého druhá veta ustanovuje, že občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, a nemožno ho vyhostiť, ako aj čl. 74 ods. 1 zmluvy o právnej pomoci, podľa ktorej k vydaniu nedôjde, ak vyžiadaná osoba je štátnym občanom dožadanej zmluvnej strany v čase, keď dôjde žiadosť o vydanie. Viazanosť súdu prednostnou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 144 ods. 1 ústavy znamená povinnosť súdu použiť ako

právnú normu pre rozhodnutie o veci každé ustanovenie prednostnej medzinárodnej zmluvy, ktoré sa týka prerokúvanej veci a ktoré je zároveň spôsobilé na priamu aplikáciu, t. j. obsahuje úpravu dostatočne jednoznačnú a konkrétnu na to, aby túto úpravu bolo možné použiť ako právnú normu pre rozhodnutie o veci.

7. Vzhľadom na uvedené relevantné skutočnosti sa okresný súd domáha toho, aby ústavný súd po prijatí tohto návrhu na ďalšie konanie a po konkrétnej kontrole ústavnosti normy nálezom vyslovil, že ustanovenie § 14 ods. 4 zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze nie je v súlade s čl. 23 ods. 4 ústavy a s čl. 74 ods. 1 písm. a) zmluvy o právnej pomoci.

II.

8. Ústavný súd na základe zapožičaného spisu krajského súdu o extradičnom konaní sp. zn. Ntc 2/04 zrekapituloval skutkové i právne okolnosti vydania J. B. na výkon trestu do Maďarska na základe EZR.

9. Z uvedeného spisu predovšetkým vyplýva, že podkladom EZR vydaného na J. B. bol rozsudok Mestského súdu Székesfehérvár č. 9.B.1658/2002/6. z 23. septembra 2003, ktorý v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho Župného súdu Fejér č. Bf.594/2003/6. z 22. januára 2004 nadobudol právoplatnosť 22. januára 2004.

10. J. B. v čase spáchania trestného činu pracoval ako vodič nákladného motorového vozidla, pričom podľa uvedených rozsudkov 20. marca 2002 viedol zo smeru Pécs smerom k Budapešti na hlavnej ceste č. 6 vozidlovú súpravu pozostávajúcu z návesového ťahača značky Iveco a návesu, ktoré boli majetkom jeho zamestnávateľa, a to rýchlosťou okolo 80 – 90 km/h, v daždivom počasí, na mokrej asfaltovej vozovke. Svojím vozidlom dobehol vozidlovú súpravu pozostávajúcu z ťahača značky Mercedes a ťažkého návesu jazdiacu rýchlosťou 70 km/h, pričom sa rozhodol, že túto súpravu predbehne. Rozhodol sa tak napriek tomu, že kvôli pravotočivej oblúkovitej zákrute nemal dohľad na 480 – 500 metrový úsek cesty potrebný na bezpečné predbiehanie. J. B. počas predbiehania zvýšil rýchlosť asi na 100 km/h a potom, keď sa dostal k vozidlu, ktoré chcel predbehnúť, spozoroval s rýchlosťou 85 – 90 km/h naproti prichádzajúce osobné motorové vozidlo

značky Peugeot riadené S. S. Vodička osobného motorového vozidla sa rozhodla núdzovo brzdiť, ale počas brzdenia nemohla ovládať vozidlo, ktoré sa strhlo do pruhu na ľavej strane, kde narazilo do ľavého predného rohu ťahača, ktorý sa vrátil už na pravú stranu, a to takým spôsobom, že sa medzitým náves ešte nenastavil úplne späť do pruhu na pravej strane. Zrážka odrazila osobné motorové vozidlo značky Peugeot späť na spodok hrádze podľa smeru jazdy na pravej strane, kde sa vozidlo prevrátilo, a vozidlová súprava J. B. sa zastavila na spodku hrádze podľa smeru jazdy na ľavej strane. S. S. počas nehody utrpela fraktúru krčnej chrbtice a pomliaždenie mozgu, následkom čoho na mieste zomrela.

11. J. B. bol odsúdený za spáchanie trestného činu zavinenia smrteľnej dopravnej nehody z nedbanlivosti podľa § 187. ods. (1) a ods. (2) písmeno b) zákona IV. z roku 1978 o Trestnom zákonníku. J. B. bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 1 rok a 6 mesiacov.

12. Krajskej prokuratúre bol 14. decembra 2004 doručený list Ministerstva spravodlivosti Maďarskej republiky sp. zn. IM/NEMBZ/2004/NKBÚNT/2/1256 z 13. decembra 2004, ktorého prílohou bol EZR vydaný Župným súdom Fejér v Székesfehérvári pod číslom Szv.60/2004/3 dňa 31. marca 2004 na odsúdeného občana Slovenskej republiky menom J. B. pre trestný čin zavinenia smrteľnej dopravnej nehody z nedbanlivosti podľa § 187. ods. (1) a ods. (2) písmeno b) zákona číslo IV. z roku 1978 o Trestnom zákonníku.

13. Informácia o existencii tohto európskeho zatýkacieho rozkazu bola 17. decembra 2004 prostredníctvom krajskej prokuratúry doručená Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru v K. Následne, 20. decembra 2004 bol krajskej prokuratúre doručený originál listu Ministerstva spravodlivosti Maďarskej republiky spolu s originálom predmetného EZR v maďarskom jazyku.

14. J. B. bol na základe vydaného EZR zadržaný policajnými orgánmi 27. decembra 2004. Podľa zápisnice o predbežnom vyšetrowaní spísanej na krajskej prokuratúre uvedeného dňa J. B. k zadržaniu uviedol, že v súvislosti s trestným konaním v Maďarsku mu bol prostredníctvom obhajcu ustanoveného v Maďarskej republike doručený len prvostupňový rozsudok. Druhostupňový rozsudok mu bol doručený na domácu adresu.

O skutočnosti, že sa bude konať druhostupňové pojednávanie, nebol vyrozumený, vôbec o tom nevedel. Po poučení podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o európskom zatýkacom rozkaze o možnosti udelenia súhlasu na jeho vydanie do Maďarskej republiky uviedol, že nesúhlasí s tým, aby bol vydaný na výkon trestu do Maďarska.

15. Krajská prokuratúra nasledujúci deň podala na krajský súd návrh na vzatie do väzby, ktorý odôvodnila tým, že podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o európskom zatýkacom rozkaze sa vydávanie osôb na základe EZR uskutočňuje medzi členskými štátmi Európskej únie podľa zásady vzájomného uznávania rozhodnutí justičných orgánov členských štátov a v danom prípade už samotná existencia vydaného EZR zakladá odôvodnenie, že žiadaná osoba sa vyhýbala výkonu trestu, z tohto dôvodu bolo konanie v Maďarskej republike vykonané v jej neprítomnosti.

16. Krajský súd J. B. uznesením sp. zn. Ntc 2/04 z 29. decembra 2004 vzal do väzby, pričom v odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol, že podmienky, ktoré umožňujú odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu, sú uvedené v § 14 zákona o európskom zatýkacom rozkaze. Krajský súd preskúmal, či neexistuje skutočnosť, ktorá by odôvodňovala odmietnutie vykonania EZR, takúto skutočnosť však nezistil. Podľa krajského súdu ani samotná skutočnosť, že vyžiadaná osoba je občanom Slovenskej republiky, nie je dôvodom na odmietnutie vykonania EZR. J. B. bol právoplatne uložený trest odňatia slobody v trvaní 1 rok a 6 mesiacov. Výkon trestu dosiaľ nenastúpil. Preskúmaním spisového materiálu neboli zistené podmienky na odmietnutie vykonania EZR v zmysle § 14 ods. 1 písm. g) zákona o európskom zatýkacom rozkaze, resp. § 68 ods. 1 písm. d) Trestného zákona. Krajský súd po preskúmaní dôvodnosti návrhu krajského prokurátora na vzatie J. B. do väzby v zmysle § 17 ods. 1 zákona o európskom zatýkacom rozkaze dospel k záveru, že návrh je dôvodný a že sú splnené pre pozitívne rozhodnutie všetky zákonné podmienky, ktoré odôvodňujú obmedzenie osobnej slobody menovaného aj podľa dôvodov uvedených v § 4 ods. 8 zákona o európskom zatýkacom rozkaze.

17. Proti uzneseniu o vzatí do väzby podal J. B. 5. januára 2005 sťažnosť, v ktorej uviedol, že má trvalú adresu, ako aj pobyt na území Slovenskej republiky a bol riadne zamestnaný. Výkon trestu, ktorý mu bol uložený na území Maďarskej republiky, chce

nastúpiť na území Slovenskej republiky, o čo požiadal príslušné orgány v Maďarskej republike. Na území Slovenskej republiky má rodinu a dve nezaopatrené deti, ktoré by výkon jeho trestu na území Maďarskej republiky ťažko pociťovali. K samotnému trestu odňatia slobody uviedol, že dopravnú nehodu nezavinil a cíti sa byť nevinný. Svoju nevinu však nevedel pred súdom v Maďarskej republike obhájiť. V tejto súvislosti chce iniciovať obnovu konania. Nariadený výkon väzby považoval za nezákonný, a preto žiadal, aby bol z väzby prepustený na slobodu.

18. J. B. sa 9. januára 2005 obrátil na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo spravodlivosti“) so žiadosťou o výkon predmetného rozhodnutia na území Slovenskej republiky. Ministerstvo spravodlivosti v odpovedi na túto žiadosť 12. januára 2005 uviedlo, že Slovenská republika a Maďarská republika nie sú viazané medzinárodnou zmluvou, ktorá by umožňovala postup navrhovaný J. B. V odpovedi sa uvádza, že na základe rozhodnutia slovenského súdu, ktorý je v zmysle zákona o európskom zatýkacom rozkaze príslušný na vykonanie EZR, bude J. B. vydaný na výkon trestu odňatia slobody do Maďarskej republiky (ak nenastane niektorý z dôvodov na odmietnutie vykonania EZR podľa § 14 zákona o európskom zatýkacom rozkaze). Následne po jeho realizácii je v danom prípade možné postupovať podľa Dohovoru o odovzdávaní odsúdených osôb, ktorý bol uverejnený pod č. 553/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor o odovzdávaní“). Ak J. B. trvá na tom, aby sa aj po prípadnom vydaní do Maďarskej republiky Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky zaoberalo jeho žiadosťou o odovzdanie na výkon trestu odňatia slobody do Slovenskej republiky, má o tejto skutočnosti informovať ministerstvo spravodlivosti.

19. Dňa 3. februára 2005 J. B. požiadal o výkon trestu na území Slovenskej republiky aj Ministerstvo spravodlivosti Maďarskej republiky, pričom uviedol aj tieto skutočnosti: *„Nariadenie na nástup výkonu trestu mi nebolo doručené, vykonaniu uloženému trestu odňatia slobody sa nebránim, chcem ho vykonať avšak na území Slovenskej republiky. Som toho názoru, že tým by odpadli náklady Maďarskej republike na transport a výkon trestu, navyše je u mňa jazyková bariéra, keďže Váš jazyk vôbec neovládam.“*

20. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 To 16/2005 zo 14. februára 2005 sťažnosť J. B. proti uzneseniu o vzatí do väzby zamietol, pretože podľa jeho názoru napadnuté rozhodnutie krajského súdu je v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o európskom zatýkacom rozkaze a pre takýto postup boli splnené všetky zákonné podmienky. J. B. bol za uvedený trestný čin uložený súdmi v Maďarskej republike trest odňatia slobody vo výmere 1 rok a 6 mesiacov, pričom výkon tohto trestu dosiaľ nenastúpil. Krajský súd na základe návrhu krajského prokurátora rozhodol v predmetnej veci v súlade so zákonom, pričom na jeho postup boli splnené aj zákonné podmienky uvedené v § 4 ods. 8 zákona o európskom zatýkacom rozkaze. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu v takomto prípade súd ani nie je pri rozhodovaní o vzatí zadržanej osoby do väzby viazaný dôvodmi väzby podľa osobitného zákona. V súčasnej dobe sú rozhodnutia súdov Maďarskej republiky právoplatné a vykonateľné a o žiadosti J. B., aby mohol trest vykonať na území Slovenskej republiky, nebolo dosiaľ rozhodnuté. Najvyšší súd z uvedených dôvodov nepovažoval za opodstatnené a dôvodné sťažnostné námietky J. B., a preto ich podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

21. Krajský súd na verejnom zasadnutí konanom 22. februára 2005 prerokoval návrh krajského prokurátora na vykonanie predmetného EZR. J. B. na tomto zasadnutí uviedol, že nesúhlasí so svojím vydaním, pretože počas troch mesiacov od momentu, ako sa stala dopravná nehoda, bol k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní na území Maďarskej republiky, nevyhýbal sa trestnému konaniu, ale pre nedostatok finančných prostriedkov bol nútený vrátiť sa domov, pred súdom prvého stupňa sa hlavného pojednávania nezúčastnil a o termíne odvolacieho konania vôbec nemal vedomosť. Nebolo mu teda umožnené svoje záujmy chrániť tak, ako by to malo byť v zmysle platných ustanovení o obhajobe. Opakovane zdôraznil, že sa nikdy nevyhýbal žiadnemu čiastkovému úkonu v trestnom konaní a ani po odsúdení sa nevyhýbal výkonu trestu, ale žiada, aby tento trest mohol vykonať na území Slovenskej republiky. Zároveň dodal, že všetky trovy spojené s týmto konaním je ochotný znášať.

Krajský súd uznesením č. k. Ntc 2/04-124 z 22. februára 2005 rozhodol, že EZR sa vykoná a J. B. bude odovzdaný na výkon trestu odňatia slobody do Maďarskej republiky. V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že justičný orgán vykonávajúceho štátu nie je

oprávnený skúmať vinu, resp. nevinu vyžiadanej osoby, proti ktorej bol vydaný EZR, ale rozhoduje o tom, či sa EZR vykoná alebo nevykoná. Rozhoduje, či sú splnené podmienky na jeho vykonanie, a posudzuje predovšetkým to, či bol vydaný príslušným justičným orgánom členského štátu Európskej únie, či bol vydaný pre skutok, pre ktorý možno EZR vydať, a či nie je splnený niektorý z dôvodov odmietnutia jeho vykonania.

Krajský súd na podklade predbežného vyšetrovania, ktoré podľa § 18 zákona o európskom zatýkacom rozkaze vykonala krajská prokuratúra, zistil, že sú splnené zákonné podmienky na vykonanie EZR vydaného Župným súdom Fejér pod č. k. Szv.60/2004/3 z 31. marca 2004 na občana Slovenskej republiky menom J. B. Neboli zistené žiadne také skutočnosti, ktoré by podľa § 14 zákona o európskom zatýkacom rozkaze, ako aj čl. 3 a 4 Rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (ďalej aj „rámcové rozhodnutie“) odôvodňovali odmietnutie vykonania EZR. Maďarská strana v zmysle § 392 ods. 1 písm. e) zákonom XIX. z roku 1998 o Trestnom konaní poskytla právne záruky, keďže rozhodnutia boli vynesené v neprítomnosti J. B., že menovaný môže podľa právneho poriadku Maďarskej republiky požiadať o obnovu konania, čo v prípade neposkytnutia takejto záruky by bolo možné posúdiť ako fakultatívny dôvod odmietnutia výkonu EZR.

Osobitne bol skúmaný najmä dôvod uvedený v čl. 4 ods. 6 rámcového rozhodnutia, podľa ktorého je možné odmietnuť výkon EZR, pričom jednou z podmienok odmietnutia výkonu je skutočnosť, že sa vykonávajúci štát zaviazal, že vykoná rozsudok v súlade so svojím vnútroštátnym právom. Predmetná podmienka nebola splnená, keďže Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky nevyhovelo žiadosti obhajcu J. B. o uznanie rozhodnutí maďarských súdov na území Slovenskej republiky, aby mohol J. B. uložený trest odňatia slobody vykonať v domovskom štáte.

Krajský súd v Košiciach zistil, že Maďarská republika vydala EZR na účely výkonu už uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody na občana Slovenskej republiky J. B. pre trestný čin zavinenia smrteľnej dopravnej nehody z nedbanlivosti podľa § 187. ods. (1) a ods. (2) písmeno b) zákona č. IV/1978 o Trestnom zákonníku, pri ktorom možno uložiť trest odňatia slobody od 1 do 5 rokov. Podľa Trestného zákona Slovenskej republiky

konanie J. B., na ktorého bol vydaný EZR, bolo by možné posúdiť ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody od 6 mesiacov do 5 rokov. Keďže trest, ktorý bol J. B. uložený, presahuje výmeru najmenej 4 mesiacov a ide o čin obojstranne trestný, ktorého výkon trestu nie je premlčaný, na predmetný trestný čin sa nevzťahuje amnestia a vyžiadaná osoba je z hľadiska veku trestne zodpovednou osobou, bolo rozhodnuté tak, že sa EZR vykoná a vyžiadaná osoba – J. B. – bude odovzdaná na výkon trestu odňatia slobody v trvaní 1 rok a 6 mesiacov do väznice v Maďarskej republiky.

22. Proti uzneseniu o vykonaní EZR a vydaní na výkon trestu podal J. B. 24. februára 2005 sťažnosť, v ktorej uviedol, že výkonu uloženého trestu odňatia slobody sa nebránil a ani sa nebráni. Chcel by ho však vykonať na území Slovenskej republiky z dôvodu, že vôbec neovláda maďarský jazyk. Výkon trestu v Maďarskej republike za tejto situácie by mohol značne ponížiť jeho ľudskú dôstojnosť, čo iste nie je účelom trestu. Taktiež poukázal na skutočnosť, že písomne požiadal Ministerstvo spravodlivosti Maďarskej republiky o začatie uznávacieho konania rozsudkov, ktorými bol odsúdený, pričom uvedenú žiadosť zaslal na vedomie aj Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a aj Krajskému súdu v Košiciach. Zatiaľ nemal vedomosť o stanoviskách k jeho žiadosti, predpokladal však, že uvedené rozsudky budú uznané orgánmi Slovenskej republiky a bude mu umožnené vykonať trest na území republiky, ktorej je občanom.

23. V máji 2005 J. B. požiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky o odloženie výkonu EZR, pričom uviedol: *„Chcem poukázať predovšetkým na skutočnosť, že výkon trestu odňatia slobody v Maďarskej republike, ktorej jazyk vôbec neovládam, ani mu nerozumiem do značnej miery bude ponížiť moju ľudskú dôstojnosť. To by bolo v rozpore s Ústavou SR čl. 19 ods. 1. Aj keď som bol odsúdený pre nedbanlivostný trestný čin súdom v Maďarskej republike, som toho názoru, že ponížovanie ľudskej dôstojnosti nie je účelom trestu odňatia slobody. Nezanedbateľnou skutočnosťou je odlúčenie od blízkej rodiny bez možnosti návštev mojej rodiny. Tiež môj zdravotný stav je vážny nakoľko ako ukázali lekárske vyšetrenia mám poškodené tri stavce a bola mi doporučená jej operácia. Opätovne poukazujem na skutočnosť, že som bol odsúdený v mojej neprítomnosti a v pôvodnom konaní boli porušené viaceré procesné ustanovenia, čo vyplýva zo spisového*

materiálu a konštatuje to i Krajský súd v Košiciach v odôvodnení svojho uznesenia z 22. februára 2005. “

24. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 To 33/2005 z 5. mája 2005 rozhodol, že sa EZR vykoná a vyžiadaná osoba J. B. sa odovzdá na výkon trestu odňatia slobody do Maďarskej republiky. Z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že krajský súd riadne zistil všetky rozhodné okolnosti, správne rozhodol o vykonaní EZR a svoje uznesenie odôvodnil v súlade s ustanovením § 138 a § 125 Trestného poriadku. Najvyšší súd preto v otázke akceptácie EZR v plnom rozsahu poukázal na odôvodnenie písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia, lebo tam uvedené právne závery si plne osvojil. Podľa § 21 ods. 6 zákona o európskom zatýkacom rozkaze právo subjektov oprávnených na podanie sťažnosti je obmedzené, lebo opravný prostriedok je prípustný len pre niektorý z dôvodov odmietnutia vykonania EZR podľa § 14 zákona o európskom zatýkacom rozkaze, pričom sťažnosť vyžiadanej osoby žiadny z dôvodov uvedených v § 14 zákona o európskom zatýkacom rozkaze neuvádzal a z jej obsahu sa taký dôvod ani nedal vyvodit’.

25. V júni 2005 J. B. oznámil Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, že EZR už bol realizovaný a že žiada o uznávacie konanie a výkon trestu na území Slovenskej republiky. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky J. B. 7. júla 2005 informovalo, že minister spravodlivosti Maďarskej republiky v súlade s čl. 5 ods. 4 Dohovoru o odovzdávaní zamietol jeho žiadosť o odovzdanie na výkon trestu odňatia slobody do Slovenskej republiky.

26. J. B. podal proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 33/2005 z 5. mája 2005 ústavnú sťažnosť, ktorou namietal, že najvyšší súd sa ako sťažnostný súd nevyrovnal so všetkými jeho námietkami (napr. ani s tým, že jeho vydanie by ťažko pocítovala rodina), čím došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Taktiež namietal svoju neprítomnosť na konaní najvyššieho súdu. Napokon namietal aj porušenie čl. 74 ods. 1 písm. a) zmluvy o právnej pomoci. Sťažnosť bola uznesením sp. zn. I. ÚS 174/05 odmietnutá ako podaná oneskorene.

27. Ústavný súd umožnil J. B. ako dotknutej osobe, aby sa vyjadril k predmetnému návrhu okresného súdu. Menovaný vo svojom prípise ústavnému súdu z 28. februára 2012 zrekapituloval svoju korešpondenciu s prokuratúrou, súdmi a ministerstvami spravodlivosti (bližšie uvedené v predchádzajúcej časti tohto uznesenia) a dodal, že trvá na svojich podaniach, ktoré dosiaľ uskutočnil.

III.

28. Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

Podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy ústavný súd začne konanie, ak podá návrh na začatie konania súd.

Podľa § 18 ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd začne konanie, ak návrh podá súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou. Podľa § 19 zákona o ústavnom súde sa súdom podľa § 18 ods. 1 písm. d) uvedeného zákona rozumie príslušný senát alebo samosudca. Podľa § 21 ods. 4 zákona o ústavnom súde ak je účastníkom konania súd, zastupuje senát jeho predseda.

Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak osoby uvedené v § 18 ods. 1 písm. a) až e) dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily(...), môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, pričom skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

29. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (PL. ÚS 16/02, PL. ÚS 7/2012) vyplýva, že okrem iných procesných náležitostí aj samotné prerušenie konania je procesným predpokladom na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov všeobecným súdom. Tento procesný predpoklad všeobecný súd v danom prípade preukázal uznesením č. k. 21 C 8/07-62 z 24. februára 2009 o prerušení konania, ktoré nadobudlo právoplatnosť 3. marca 2009.

30. Predmetom konania podľa návrhu okresného súdu je posúdenie, či ustanovenie § 14 ods. 4 zákona o európskom zatýkacom rozkaze, teda výluka štátneho občianstva Slovenskej republiky ako dôvodu neprípustnosti vydania v režime EZR, je v súlade s návrhom vymedzenými referenčnými normami, a to s čl. 23 ods. 4 ústavy a s čl. 74 ods. 1 písm. a) zmluvy o právnej pomoci.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze skutočnosť, že je vyžiadaná osoba občanom Slovenskej republiky, nie je dôvodom pre odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu. Rovnako sa postupuje aj vo vzťahu k vyžiadanej osobe, na ktorú sa podľa medzinárodného práva vzťahuje rovnaké zaobchádzanie ako na občana Slovenskej republiky.

Podľa čl. 23 ods. 4 druhej vety ústavy občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, a nemožno ho vyhostiť.

Podľa čl. 74 ods. 1 písm. a) zmluvy o právnej pomoci [odmietnutie vydania] k vydaniu nedôjde, ak vyžiadaná osoba je štátnym občanom dožiadanej zmluvnej strany v čase, keď dôjde žiadosť o vydanie.

31. Ústavný súd predovšetkým musí preskúmať aplikovateľnosť napadnutého ustanovenia v konaní pred všeobecným súdom.

32. Návrh na preskúmanie ústavnej súladnosti zákona pochádzajúci od všeobecného súdu má nenahraditeľné miesto v systéme špecifickej a koncentrovanej súdnej kontroly ústavnosti, pretože je nástrojom ochrany konkrétneho jednotlivca priamo pred legislatívnou mocou, pričom rozhodnutie má všeobecne záväzné derogačné účinky. V slovenskom ústavnom systéme je uvedená nenahraditeľnosť umocnená tým, že jednotlivec nemôže prostredníctvom ústavnej sťažnosti nárokovovo vyvolať konanie o súlade a na podanie návrhu na vyslovenie nesúladu zákona s ústavou alebo kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami nemá k dispozícii ani *actio popularis*.

33. Všeobecný súd však nemôže napadnúť akýkoľvek zákon alebo ustanovenie zákona, o ktorom by teoreticky mohol mať pochybnosti, ale na rozdiel od iných procesne legitimovaných subjektov podľa čl. 130 ods. 1 ústavy môže napadnúť len taký zákon, ktorého aplikácia pripadá do úvahy vo veci, ktorý prerokúva. Na základe tohto incidenčného (a možno dodať aj nepolitického) prvku spočívajúcom v konkrétnom prípade s konkrétnymi účastníkmi nazýva európska konštitucionalistika uvedenú kompetenciu ako konkrétnu kontrolu noriem [konkrete Normenkontrolle, čl. 125 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 2 a s čl. 130 ods. 1, okrem písm. d)]. Uvedenú kompetenciu už poznala rakúska úprava v ústave z roku 1920, ako aj nemecký Základný zákon z roku 1949. V súčasnosti túto kompetenciu poznajú všetky európske ústavné súdy, pričom napríklad taliansky ústavný súd posudzuje ústavnosť zákonov v podstate výlučne na návrh všeobecných súdov (pozri štúdiu Benátskej komisie o individuálnej ochrane ústavnosti, dostupnú na internete: <http://portal.concourt.sk/plugins/servlet/get/attachment/main/dokumenty_data/D_2011_22.pdf>).

34. Aplikácia konkrétnej normy v konkrétnom prípade teda leží v samej podstate tejto kompetencie. Je nutné priznať, že v zložitosti konania na všeobecnom súde nie je vždy jednoduché určiť, či napadnutá norma sa v danom prípade aplikuje. Môžu nastať situácie, keď napadnutá norma má súvis s prerokúvanou vecou, ale napriek tomu sa neaplikuje.

35. Ústavný súd sa k aplikácii napadnutej normy vyjadril vo veci sp. zn. PL. ÚS 7/04 takto: „Legitimácia všeobecného súdu na podanie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom teda predpokladá spojitosť konania pred všeobecným súdom vyjadrenú tak, že podaniu návrhu musí predchádzať rozhodovacia činnosť takého súdu. V tejto rozhodovacej činnosti ako zákonom upravenom postupe je potrebné podľa úsudku všeobecného súdu vyložiť a použiť všeobecne záväzný právny predpis, ktorého nesúlada s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, všeobecný súd mieni uplatniť v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom. Rozhodovacia činnosť všeobecného súdu v zmysle § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavný súd preto chápe ako postup, v ktorom po začatí konania všeobecný súd smeruje k rozhodnutiu vo veci samej, t. j. k výroku o tom, čo je požadované v návrhu na začatie konania (v žalobe) a v jeho odôvodnení. Ak v tomto postupe nemá miesto interpretácia a aplikácia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorého vyslovenie nesúlada všeobecný súd mieni uplatniť v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, potom nie je splnený základný predpoklad na ochranu ústavnosti poskytovanú ústavným súdom v konaní podľa čl. 125 ústavy, za ktorý treba považovať len také konanie o súlade právnych predpisov začaté všeobecným súdom, ktorému predchádza konanie pred všeobecným súdom, v ktorom má materiálne dôjsť (podľa obsahu prítomného návrhu) k použitiu napadnutého ustanovenia zákona, t. j. k subsumpcii skutkového stavu pod napádanú právnu normu (právne normy). Tento predpoklad nie je splnený, ak k takému použitiu napadnutého ustanovenia nielenže nedochádza, ale pre nedostatok procesných podmienok alebo zjavnú neopodstatnenosť žaloby ani nemôže dôjsť.

Ak všeobecný súd napriek tomu, že nie sú splnené tieto dva kumulatívne predpoklady jeho aktívnej legitimácie na podanie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom o súlade právnych predpisov, podá návrh na také konanie, je návrh podaný zjavne

neoprávnenou osobou [§ 25 ods. 2 v spojení s § 18 ods. 1 písm. e) zákona o ústavnom súde].“ Uvedený prístup potvrdil ústavný súd aj vo veci sp. zn. PL. ÚS 28/05.

36. V predmetnej veci J. B. po návrate z výkonu trestu, na ktorý bol vydaný na základe EZR do Maďarskej republiky, žaloval Slovenskú republiku o náhradu škody – nemajetkovej ujmy za tvrdené zlé zaobchádzanie, ku ktorému malo dôjsť vo výkone trestu v Maďarskej republike. Podľa presvedčenia žalobcu, ak by nebol aplikáciou napadnutého ustanovenia vydaný inému štátu na výkon trestu, tak by nebolo ani zlého zaobchádzania. J. B. žaloval Slovenskú republiku v hmotnoprávnom režime zákona č. 514/2003 Z. z. Titulom, na základe ktorého bol J. B. prevedený do Maďarskej republiky, a teda aktom moci, ktorý mal byť v príčinnej súvislosti so zlým zaobchádzaním, bolo uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 33/2005 z 5. mája 2005 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. Ntc 2/04-124 z 22. februára 2005.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

Zákonnou podmienkou náhrady škody v okolnostiach danej veci je teda zrušenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 33/2005 z 5. mája 2005 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. Ntc 2/04-124 z 22. februára 2005, ku ktorému však nedošlo.

Z doteraz uvedeného vyplýva, že napadnuté ustanovenie síce zohralo zásadnú rolu pri odovzdaní J. B., ale v konaní o náhradu škody sa neaplikuje, pretože vychádzajúc zo zákona č. 514/2003 Z. z. prichádza do úvahy zamietnutie žaloby okresným súdom skôr, než by došlo k úvahám o aplikovateľnosti a ústavnosti napadnutého ustanovenia.

Vzhľadom na skutočnosť, že sa napadnuté ustanovenie neaplikuje v konaní pred všeobecným súdom, je nutné považovať okresný súd za zjavne neoprávnenú osobu a návrh odmietnuť.

37. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

38. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripájajú odlišné stanoviská sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Lajosa Mészárosa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2012